

Mål C-209/03

The Queen, på begäran av Dany Bidar
mot
London Borough of Ealing och
Secretary of State for Education and Skills

(begäran om förhandsavgörande från High Court of Justice (England & Wales),
Queen's Bench Division (Administrative Court))

**"Unionsmedborgarskap — Artiklarna 12 EG och 18 EG — Bistånd till studerande i
form av subventionerade lån — Bestämmelse enligt vilken sådana lån endast beviljas
studerande som har sin hemvist inom det nationella territoriet"**

Förslag till avgörande av generaladvokat L.A. Geelhoed föredraget den
11 november 2004 I - 2122
Domstolens dom (stora avdelningen) av den 15 mars 2005 I - 2151

Sammanfattning av domen

1. *EG-fördraget — Tillämpningsområdet för förbudet mot diskriminering på grund av
nationalitet — Bistånd till uppehälle för studerande — Omfattas — Bestämmelser i en*

medlemsstat som innebär att sådant bistånd endast beviljas studerande som har sin hemvist i denna medlemsstat — Studerande som är medborgare i andra medlemsstater kan inte anses ha sin hemvist i förstnämnda medlemsstat — Otillåtet

(Artikel 12 EG)

2. *Begäran om förhandsavgörande — Tolkning — En doms rättsverkningar i tiden — Retroaktiv verkan — Domstolens möjlighet att begränsa sådan verkan — Villkor — Omfattningen av de ekonomiska följderna för den berörda medlemsstaten av domen — Icke avgörande kriterium*

(Artikel 234 EG)

1. Bistånd till studerande som lagligen uppehåller sig i värdmedlemsstaten och som är avsett att täcka deras kostnader för uppehälle, oavsett om det utgår i form av subventionerade lån eller i form av bidrag, omfattas av fördragets tillämpningsområde med avseende på det förbud mot diskriminering som anges i artikel 12 första stycket EG.

Det är visserligen legitimt att en medlemsstat endast beviljar sådant bistånd till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration i denna stat. En medlemsstat kan emellertid i detta sammanhang inte kräva att de berörda studerande påvisar en anknytning till dess arbetsmarknad. Det kan anses styrkt att det föreligger en viss grad av integration när det framgår att den studerande i fråga har varit bosatt i värdmedlemsstaten under en viss tid.

Denna bestämmelse skall tolkas så, att den utgör hinder för nationella bestämmelser enligt vilka endast de studerande som har sin hemvist i värdmedlemsstaten har rätt till detta bistånd, samtidigt som en medborgare i en annan medlemsstat enligt samma bestämmelser inte kan anses ha sin hemvist i värdmedlemsstaten i egenskap av studerande, ens om han eller hon lagligt uppehåller sig och har genomfört en betydande del av sina gymnasiestudier där och följaktligen har skaffat sig en faktisk samhällsanknytning i denna stat.

Nämnda bestämmelser innebär emellertid att en medborgare i en annan medlemsstat aldrig anses ha sin hemvist i staten, om denne är en studerande. Det är därmed omöjligt för en sådan medborgare, oavsett dennes faktiska grad av

samhällsintegration i värdmedlemsstaten, att uppfylla detta villkor och följaktligen att få rätt till biståndet i fråga.

(se punkterna 48, 57–59, 61–63 samt punkterna 1 och 2 i domslutet)

2. Den tolkning som domstolen gör av en bestämmelse i gemenskapsrättens rättspraxis innebär endast att innebörden och räckvidden av denna regel klargörs och preciseras, så som den skall eller skulle ha tolkats och tillämpats från och med sitt ikraftträdande. Därav följer att en sålunda tolkad regel kan och skall tillämpas av domstolarna även beträffande rättsförhållanden som uppkommit före en dom som meddelas med anled-

ning av en begäran om tolkning, om villkoren för att inför en behörig domstol väcka talan om tillämpningen av den nämnda rättsregeln i övrigt är uppfyllda. Endast i undantagsfall kan domstolen, med tillämpning av en allmän princip om rättssäkerhet som är förankrad i gemenskapsrätten, begränsa möjligheten för alla berörda att åberopa den sålunda tolkade bestämmelsen för att ifrågasätta rättsförhållanden som har ingåtts i god tro. De ekonomiska följderna för en medlemsstat av en dom i ett mål om förhandsavgörande motiverar, enligt fast rättspraxis, inte i sig en begränsning av domens rättsverkningar i tiden.

(se punkterna 66–68 samt punkt 3 i domslutet)